

Pohjoismaiden neuvostolle

Suomi vastaa Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaana Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen E 20/2021 Pohjoismaiden Israelin-politiikasta.

Kirjallinen kysymys on esitetty Veronika Honkasalon pyynnöstä Pohjoismaiden hallituksille:

Miten eri Pohjoismaat suhtautuvat ihmisoikeusjärjestöjen raportteihin Israelin palestiinalaisiin kohdistamasta systemaattisesta etnisestä syrjinnästä käynnissä olevassa konfliktissa?

Mitä käytännön toimia asiassa on tehty?

Miten Pohjoismaat suhtautuvat Israelin välinpitämättömyyteen kansainvälisen yhteisön vetoomuksia kohtaan?

Onko Pohjoismaiden hallituksilla valmiudet reagoida Israelin ihmisoikeusloukkauksiin ja kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin vastaavanlaisilla toimilla kuin esimerkiksi Venäjän tai Kiinan ihmisoikeusloukkauksiin?

Miten pohjoismaisen yhteistyön avulla varmistetaan, että Pohjoismaiden Israelin-suhteet noudattavat maiden ulko- ja turvallisuuspolitiikan ihmisoikeusperustaisuutta ja periaatetta olla harjoittamatta asekauppaa ihmisoikeuksia polkevien maiden kanssa?

Ovatko maiden hallitukset ryhtyneet toimiin Israelin siirtokuntatuotteiden maahantuonnin kieltämiseksi lailla?

Olen saanut kunnian vastata kysymykseen Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin hallitusten puolesta:

Kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen on keskeinen osa Pohjoismaiden kahden- ja monenvälisiä suhteita kaikkien valtioiden kanssa. Pohjoismaat seuraavat tiiviisti ihmisoikeuksien kehitystä maailmalla ja koordinoivat näkemyksiään eri foorumeilla, kuten YK:n yleiskokouksessa ja YK:n ihmisoikeusneuvostossa. Molemmilla foorumeilla annettiin yhteispohjoismaisia lausuntoja israelilaisten ja palestiinalaisten välisen väkivallan kärjistyttyä kevään 2021 aikana.

Kaksi Pohjoismaata, Ruotsi ja Islanti, tunnustavat Palestiinan itsenäiseksi valtioksi. Pohjoismaat tukevat kahden valtion ratkaisua. Maat kehottavat konfliktin osapuolia kunnioittamaan kansainvälistä oikeutta ja pidättäytymään väkivaltaisuuksista. Tämä kanta välittyy useista, erityisesti YK:n turvallisuusneuvostossa annetuista lausunnoista.

YK:n ihmisoikeusneuvosto käsittelee säännöllisesti myös Palestiinan ihmisoikeustilannetta. Sekä EU että Pohjoismaat esittävät näkemyksiään Palestiinan ihmisoikeustilanteesta asialistan kohdassa neljä, jossa käsitellään yksittäisten maiden ihmisoikeustilannetta. Pohjoismaat osallistuvat myös aktiivisesti YK:n yleismaailmallisiin määräaikaistarkasteluihin (Universal Periodic Review, UPR), joissa tarkastelun kohteena olevalle valtiolle annetaan suosituksia ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Pohjoismaiden välinen koordinointi on tärkeää myös kenttätöissä, sekä Israelissa että miehityksillä palestiinalaisalueilla. Pohjoismaat ovat jatkuvasti yhteydessä keskenään, jakavat tietoja ja koordinoivat näkemyksiään.

Suomi, Ruotsi ja Tanska sekä Norjan pakolaisapu (*Norwegian Refugee Council*) ovat myös Länsirannan suojelukonsortion (*West Bank Protection Consortium, WBPC*) jäseniä. Suojelukonsortio tarjoaa humanitaarista suojelua, vahvistaa C-alueen ja Itä-Jerusalemien palestiinalaisyhteisöjen kehitysedellytyksiä ja pyrkii vaikuttamaan haavoittuvuuden juurisyyhin ja vastuunkantajien tilivelvollisuuden toteutumiseen. Pohjoismaat tukevat myös YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestöä (UNWRA), joka tarjoaa kehitysapua ja pyrkii parantamaan Lähi-idän palestiinalaispakolaisten elinoloja.

EU:hun kuuluvat Pohjoismaat sekä Eta-maa Islanti noudattavat vientivalvontaa koskevaa EU:n lainsäädäntöä (*EU export control legislation*), kuten 8. joulukuuta 2008 vahvistettuja aseiden vientiä koskevia Euroopan unionin käytännesääntöjä (2008/944/CFSP), jotka määrittävät sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevat yhteiset säännöt. Etan jäsenmaana Norja panee täytäntöön EU:n valvontaluettelot, aseiden vientiä koskevat Euroopan unionin käytännesäännöt sekä EU:n vientivalvontaa koskevan lainsäädännön oman kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntöjensä mukaisesti. Pohjoismaat ovat myös YK:n asekauppasopimuksen osapuolia. Pohjoismaissa noudatetaan johdonmukaisesti sekä kansallista lainsäädäntöä että muita puolustustarvikkeiden vientiä koskevia kansainvälisiä velvoitteita. Maastavientilupa evätään, jos on olemassa selkeä vaara, että vietävää sotilasteknologiaa tai vietäviä puolustustarvikkeita saatetaan käyttää vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin tai kansalliseen sortotoimintaan.

Kansainvälisen oikeuden mukaan Israelin siirtokunnat ovat laittomia. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2334 (2016) mukaisesti Pohjoismaat toteuttavat

politiikkaa, jossa erotetaan toisistaan Israelin valtion alue ja miehitettyt palestiinalaisalueet. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että siirtokunnista peräisin olevat tuotteet eivät nauti tullietuuskohtelua toisin kuin Israelin valtion alueelta peräisin olevat tuotteet. Siirtokuntien tuotteiden myynti ei ole kiellettyä Pohjoismaissa. Myynnin edellytyksenä on kuitenkin, että tuotteiden alkuperä merkitään tarkasti ja myyntipäällyksmerkinnöissä noudatetaan kansallisia sääntöjä sekä Euroopan komission tiedonantoa Israelin kesäkuusta 1967 miehittämiltä alueilta peräisin olevien tuotteiden alkuperämerkinnöistä (2015/C 375/05) (*Israelin kesäkuusta 1967 miehittämiltä alueilta peräisin olevien tuotteiden alkuperämerkintöjä koskeva tulkintaohje*).

Pohjoismaiden hallitusten puolesta

Pekka Haavisto
Ulkoministeri